

לספר בה? ! אלא או לשון הקדש, או לשון פרסי. (4)

הרי למדנו שלשון יונית מותרת?!

אמרי בני הישיבה ליישב:

לשון יוני להוד, והכמת יונית להוד, לשון יוני מותרת, והכמת יונית אסורה. (5)

ואכתי מקשינן: והכמת יונית מי אסירא וכי אטו זו אסורה?!

והאמר רב יהודה אמר שמואל, משום רבי שמעון בן גמליאל, שהיה קורא על עצמו את הכתוב:

"עיני עוללה לנפשי מכל בנות עירי", [עלי לעולל את עיני בבכי יותר מן הכל], שהרי אלף ילדים היו בבית אבא, חמש מאות מהם למדו תורה, חמש מאות למדו חכמת יונית, ולא נשתייר מהם, אלא: אני כאן, ובן אחי אבא בעסיא.

הרי שאף חכמת יונית מותרת?!

אמרי בני הישיבה ליישב:

שאני בית רבן גמליאל, שהיו לומדים חכמת יונית משום שהיו קרובים למלכות. (6)

וכדתניא:

המספר קומי [מגלח שערות ראשו מלפניו, ומניח בלורית מאחוריו] (7) הרי זה מדרכי האמורי שהם מניחים בלורית לשם עבודת כוכבים, אבל אבטולמוס בר ראובן התיירו לו לספר קומי, מפני שהוא קרוב למלכות. (8)

וכן של בית רבן גמליאל התיירו להם לספר בחכמת יונית, מפני שקרובים למלכות.

שנינו במשנה: לא יגדל אדם את הכלב, אלא אם כן הוא קשור בשלשלאות:

תנו רבנן:

ואף החכמים השלמים שכבר מילאו כריסם בשר ויין, רצה לומר התורה ותלמודה וסודות מצוותיה, אין לך קרובים למלכות יותר מהם, והרי נאמר "בי מלכים ימלוכו", מותר להם ללמדה, כדי להשיב עליהם, ולחזק הדת במסמרים לא ימוט".

7. על פי רש"י בלשון ראשון; ובשם תשובות הגאונים הביא, שדרך רומיים לגלח שער שלמעלה מן האוזן; והמאירי כתב, שהיו מסתפרין על פני המסספר מאוזן לאוזן, להיות מצויינין בתספורת שלהן בין שאר העממין, וכל עם שהוא מכוון לכך הרי הוא בכלל חוקי העמים, ואסור.

8. "כדי שלא יהיו אצל המלכים, כמו שנשנתנו

4. משום שבכל קרובה לפרס, נקט לשון פרסי.

5. ב"שיטה מקובצת" הביא בשם גאון ז"ל, ש"האי חכמת יונית ברמיזה הוה", וכן כתב רש"י במנחות סד ב שחכמת יונית היא רמיזות; ומהרמ"ה ז"ל הביא: "דחכמת יונית היינו כגון אלו חוזים בכוכבים מודיעים לחדשים וגו'"; וראה עוד בהערה לקמן בשם המאירי.

6. כתב המאירי: "חכמת יונית אסור ללמדה, מפני שמושכת לבו של אדם, והורסת הרבה מפנות הדת, וקרובי מלכות שלהם, מצד שהם צריכים בה לכמה דברים בטכסיסי מלכיהם שהיו נמשכים אחר חקירת החכמה עד להרבה, ולא היו מקרביין כל כך אלא מי שהוא שלם בחכמות ודעתו צלולה בכל הדברים, הותר להם ללמדה;